

KUTATÁSI BESZÁMOLÓ

PÁLYÁZAT: Egyetemi Kutatási Program 2015-2016

A globalizálódó alkotmányosság és az alkotmányos identitás kölcsönhatása a román alkotmányozásban

Kutatási pályázatunkban előírtak és jóváhagyottnak megfelelően a 2016 január és augusztus közötti időszakban, a kutatás harmadik, végső, záró szakaszába léptünk, melynek célja elemző és összegző tanulmányok elkészítése.

E szakaszban is egyéni és közösen végzett munka keretében folytattuk a dokumentálódást, további háttéranyagok tanulmányozását, a korábbi kutatási vázlatok bővítését. Hasonlóképpen rendszeres időközönként került sor, közös megbeszélésekre, a témával kapcsolatos adatok, információk elemzésére, értékelésére, kölcsönös tájékoztatásra az egyénileg is végzett munkáról. Sor került további szakkönyvek szaklapok vásárlására.

A kutatás ezen III. szakaszában, folytattuk a közösen végzett dokumentálódást, de a kutatócsoport tagjai alapvetően egyénileg végezték munkájukat, a leosztott tematikával kapcsolatos tanulmány elkészítése céljából. Alkalmanként a csoport tagjai összeültek közös megbeszélésre és tájékoztatásra, a témák összehangolása, a vállalt feladatok elvégzésének pillanatnyi helyzetének a bemutatása végett.

2016. január 21. – találkozó.

Megbeszéltük az előttünk álló, a kutatás harmadik szakaszában ránk váró feladatok teljesítésének menetét és munkarendjét. Mindenki külön beszámolt eddigi kutatásainak eredményeiről, és tájékoztatta a csoport többi tagját a saját témakörében megírandó tanulmány vázlatáról. Megbeszéltük a februári Alkotmánybíróságon sorra kerülő látogatásunk teendőit, feladatait.

2016. február 22.-25. között – látogatás a román Alkotmánybíróságon.

A február 23-24-én sorra kerülő látogatás alkalmával a csoport tagjai, részt vettek az Alkotmánybíróság, nyilvános tárgyalásán, illetve találkoztak az Alkotmánybíróság három bírójával és két vezető segédbíróval.

A február 23-i alkotmánybírósági tárgyaláson a Taláros Testület napirendjén 19 ügy szerepelt valamennyi az utólagos normakontroll eljárása szerinti ügyek. A kutatási téma szempontjából releváns volt, hogy az ügyek képviselői szinte kivétel nélkül, hivatkoztak, mindenekelőtt a nemzetközi jogszabályokra, különösen az Emberi Jogok Európai Egyezményére, a nemzetközi bíróságok (Strasbourg-i és Luxemburgi bíróságok) esetgyakorlatára, más államok törvénykezésére valamint alkotmánybírósági döntéseire.

A tárgyalást követően, a csoport **Benke Károly**, alkotmánybírósági vezető segédbíróval találkozott, aki konkrét esetek kapcsán ismertette az Alkotmánybíróságon zajló ügymenet részletes eljárását, illetve folyamatát.

Február 23-én a csoport először **Mircea Minea és Puskás Bálint** alkotmánybírókkal találkozott, akiknek ismertették a kutatás témáját, és kötetlen beszélgetés keretében egy sor az Alkotmánybíróság tevékenységével kapcsolatos kérdéstről tárgyaltak. Ilyenek voltak többek között az alkotmánymódosító tervezetek alkotmánybírósági értékelése, az alaptörvényben a 146-os cikk e pontjában szereplő hatáskörrel kapcsolatos alkotmánybírósági gyakorlat.

Ezt követően a csoport **Tudorel Toader** alkotmánybíróval találkozott, a találkozón résztvevő **Marieta Safta** vezető segédbíró is. A találkozó és a megbeszélés azért is volt fontos, a csoport tagjai számára, mert Tudorel Toader professzor és Marieta Safta egyik legutóbbi közös könyvükben (*Dialogul judecătorelor constituționale, Universul Juridic București, 2015*) olyan kérdéseket is elemeznek, melyek közvetlenül illeszthetők a kutatás tematikájához.

Ilyen értelemben a velük való beszélgetés kifejezetten a kutatás konkrét témáját, a globalizálódó alkotmányosságot, valamint az alkotmányos identitást érintette. Tudorel Toader alkotmánybíró, aki rendes tagja a Velencei Bizottságnak, a szervezet munkáját, eljárásait, működési mechanizmusait is bemutatta.

A kutatócsoport köszönetet mondott a találkozó lehetőségéért és a kutatás szempontjából fontos és hasznos beszélgetésekért, külön kiemelve Benke Károlyt, akinek a szervezői munkája lehetővé tette e látogatás létrejöttét.

A csoport tagjai ellátogattak a Bukaresti Tudományegyetem Jogi Karának könyvesboltjába, ahol sikerült a kutatás szempontjából, a témával kapcsolatos román nyelvű alkotmányjogi és nemzetközi jogi könyveket vásárolni.

2016. március 10-én – találkozó

Megbeszéltük, kiértékeljük és elemeztük az Alkotmánybíróságon tett látogatásunk tapasztalatait, tanulságait. A közös konklúzió, hogy a látogatás nagyon hasznos volt, hiszen azon túl, hogy bepillantást nyertünk az Alkotmánybíróság mindennapi munkájába, az alkotmánybírókkal valamint a vezető segédbírókkal folytatott szakmai megbeszélések közvetlen információkkal, adatokkal, szolgáltak a kutatás témáját illetően. A kutatás egyik részterülete éppen az Alkotmánybíróság esetgyakorlatának az elemzése, különös tekintettel ennek az alkotmánymódosító törvénytervezetekkel kapcsolatos döntéseire, valamint általában a Taláros Testület gyakorlatában használt nemzetközi jogi előírások, nemzetközi bírósági döntések, vagy más alkotmánybíróságok döntéseire való hivatkozások elemzése. Ezekből látható leginkább, a globális alkotmányosság és az alkotmányos identitás jelensége, percepciója.

2016. április 14-én találkozó

A kutatási csoport tagjai beszámoltak egymásnak a saját területükön végzett munka eredményeiről a tanulmány elkészítésének helyzetéről. Ennek keretében **Székely Barnabás**, tájékoztató, hogy a Velencei Bizottság munkájának elemzése során elemezte, ennek létrejöttét, általános feladatkörét, munkamódszerét, és megkezdte kidolgozni a Romániával konkrétan a 2012-es politikai válsággal (köztársasági elnök felfüggesztése) valamint a 2013 alkotmánymódosítással kapcsolatos ajánlások ismertetését, ezek elemzését. Tanulmányát a terjedelmes anyag miatt egy alkotmánybírósági döntésre fogja szűkíteni.

Kis Réka beszámolt a kutatási témával, a globális alkotmányossággal és alkotmányos identitással kapcsolatos emberi jogi kérdésekről. Különösen az alkotmányosság globalizációja, leginkább az alapvető emberi jogok terén figyelhető meg. Az általa vállalt részterület, a nemzetközi bíróságok, különösen a Strasbourgi Európai Emberi Jogi Bíróság valamint a Luxembourgi Európa Unió Bírósága esetgyakorlatának a bemutatása, ezek hatása a belső joggyakorlatra vagy éppen az alkotmányozás folyamatára.

Lészai Orsolya, tanulmányában a nemzetközi jogi normarendszert elemezte, különös tekintettel azon elvekre, értékekre, konkrét rendelkezésekre, amelyek közvetlenül hatnak az részes államok alkotmányos rendszerére, adott esetben bekerülnek a nemzeti alkotmányok szövegébe, tehát az alkotmányozási folyamatra is. Ez által kimutatható egyfelől a nemzetközi jog alkotmányosodása, az alkotmányos jellegű nemzetközi vagy uniós normák megjelenése, jellemzően az Európai Unió normarendszerében, másrészt pedig az alkotmányjog

nemzetköziesedése, amennyiben az egyes államok alkotmányaiban, illetve alkotmányozási folyamataiban kiemelt helye van az egyes nemzetközi jogi előírásoknak.

Varga Attila, összefoglalta elemzését az Alkotmánybíróság 2014-évi 80-as számú döntéséről a 2013-as alkotmánymódosító tervezettel kapcsolatosan. Alkotmányelméleti tanulmányában az alkotmányozó hatalom és a törvényhozó hatalom viszonyáról, az eredeti és származtatott alkotmányozó hatalom elméletének az alkotmányozásban betöltött konkrét gyakorlati szerepéről valamint az alkotmányozó hatalom és az alkotmánybíráskodás kapcsolatáról szóló elemzését mutatta be. Tájékoztatót arról, hogy készülében van egy átfogó, összegző elemzés magáról a globális alkotmányosság és alkotmányos identitás fogalmairól, jelenségéről, folyamatairól, különös tekintettel ennek a román alkotmányozásban és alkotmányosságban betöltött szerepéről.

2016. április 20.

Varga Attila részt vett Kolozsváron egy kerekasztal-megbeszélésén, alkotmányjogi vitán, az alkotmánymódosítás kérdéseiről, jelenlegi helyzetéről, jövőben lehetőségeiről.

2016. április 28-29.

Varga Attila és Székely Barnabás részt vett, Sapientia EMTE joghallgatóinak egy csoportjával a Győri Széchenyi István Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi karán tett tanulmányi úton.

A találkozó alkalmával a csoportot fogadta az egyetem dékánasszonya, valamint látogatásra került sor a győri Ítéletablán, majd a kolozsvári és győri egyetem hallgatói mutattak be referátumokat. A találkozók során Varga Attila beszámolt a kutatási csoport munkájáról, tematikájáról a kutatás jelen helyzetéről.

2016. május 12. – találkozó.

Összegző találkozó, amennyiben a kutatócsoport tagjai megállapodtak, hogy innentől kezdve mindenki a maga tanulmány vagy tanulmányai elkészítésére összpontosít egyéni munka keretében. A végleges formában elkészített tanulmány határideje augusztus 26. A csapat úgy határozott, hogy a felhasznált, kölcsön kapott vagy Magyarország könyvtáraiban tanulmányozott olyan könyveket, amelyek relevánsak a kutatás szempontjából és hasznosak lennének a Sapientia Tudományegyetem diákjainak megvásároljuk. Továbbá a megbeszélésen szóba került a tanulmányok publikálásának lehetősége. Az esetleges, felmerülő közzétételi lehetőségek, az egyetem saját folyóirata az Acta Iuris Universitatis, esetleg a szintén kolozsvári Studia, illetve a magyarországi lehetőségek közül, a nemrégiben indult Parlamenti Szemle, és az Ars Boni jogi tematikájú elektronikus folyóirat. A Pályázat zárásával kapcsolatos teendőket legkésőbb augusztus 25 kell elvégezni, beszámolókat, jelentéseket elkészíteni és a Kutatási Programok Intézetének határidő lejárta előtt leadni.

2016. augusztus 19. Kolozsvár

Dr. Varga Attila, egyetemi docens,
a kutatási csoport vezetője